

[Udenrigsministeren]

siger noget andet, kun gælder for forhold efter sin ikrafttræden.

Varslingsanlægget i Thule eksisterede som bekendt længe før ABM-traktatens indgåelse og ikrafttræden. Det har hidtil ikke været bestridt, at Thule-anlægget er et BMEWS-anlæg. Det kan i denne forbindelse oplyses, at de amerikanske myndigheder på den givne foranledning over for regeringen har bekræftet, at det moderniserede varslingsanlæg ikke kan afprøves og ikke vil blive afprøvet i det, der i traktatproget hedder »ABM Mode«, dvs. som et ABM-system. Allerede deraf kan man formentlig helt generelt drage den slutning, at så længe Thule-varslingsanlægget bevarer sin placering og sin rene BMEWS-funktion, vil det ikke være i strid med ABM-traktaten.

Da der imidlertid fra forskellig side har været henvist til enkelte artikler i traktaten, som varslingsanlægget i Thule hævdes at udgøre en overtrædelse af, kan der været grund til at gå ind på de relevante punkter i traktatteksten.

I ABM-traktatens artikel VI b forpligter parterne sig til ikke i fremtiden at deployere BMEWS-radaranlæg, undtagen når de places langs kanten af det nationale territorium og er vendt udad. Det er blevet hævdet, at denne paragraf forbyder moderniseringen af Thule-radaren, idet denne radar ikke ligger på kanten af USAs territorium, men uden for dette. Heroverfor står imidlertid følgende momenter:

Som nævnt eksisterede Thule-anlægget længe før 1972, medens artikel VI b udtrykkeligt taler om »fremtidige« deployeringer. Og ABM-traktaten indeholder intetsteds begrænsninger for så vidt angår modernisering af BMEWS-radaranlæg. Det vides, at ingen af parterne har foreslået sådanne begrænsninger, hvilket som nævnt må tillægges betydelig vægt.

Det har heroverfor været indvendt, at den nu foretagne modernisering er en ny deployering. Men man må læse artikel VI sammen med artikel VII. Det hedder heri, at ABM-systemer eller dele deraf vil kunne »moderniseres eller erstattes«. Da traktaten som nævnt helt klart er rettet mod ABM-systemer, må det være en naturlig følgeslutning, at også BMEWS-anlæg, der eksisterede før traktatens indgåelse, kunne »moderniseres eller erstattes«.

Herudover kan det bemærkes, at det, der begrunder artikel VI b's formulering om, at BMEWS-anlæggene skal ligge »langs kanten af det nationale territorium og vendt udad«, netop er, at sådanne anlæg ikke naturligt vil have en ABM-kapacitet.

Det får de kun, hvis de ligger længere inde i landet eller også vender indad og dermed dækker i hvert fald en del af det egne nationale territorium. Det er denne sidste gruppe BMEWS-anlæg, paragraffen reelt sigter på at udelukke. Denne gruppe hører Thule-anlægget imidlertid ikke til.

ABM-traktatens protokol F indeholder et generelt forbud mod udstationering af »phased array«-radaranlæg med stor kapacitet undtagen i fem specificerede tilfælde. Det har også været hævdet, at dette forbud kan ramme Thule-radaren. Imidlertid er en af de fem undtagelser artikel VI. Hvis man derfor accepterer den vurdering, at artikel VI ikke er til hinder for moderniseringen af Thule-radaren, en vurdering, som regeringen ikke finder anledning til at drage i tvivl, så må man også acceptere, at moderniseringen er dækket af undtagelsesbestemmelsen i protokol F.

Dette er de væsentligste indvendinger, der har været rejst mod Thule-moderniseringen, og hovedlinierne i de overvejelser, man kan gøre sig. Det skal i denne forbindelse på ny understreges, at der er – og må være – tale om indvendinger, der kan have en større eller mindre grad af rimelighed, men som efter regeringens opfattelse ikke kan anses for tvingende. Det er klart, at man i god tro og ud fra forståelige synspunkter kan rejse tvivl om fortolkningen af de traktatbestemmelser, der er tale om, således som visse amerikanske eksperter er blevet refereret for i den amerikanske og den danske presse. Men det er karakteristisk, at disse eksperter kun rejser tvivlen, men ikke går videre og drager en klart negativ konklusion. Det, der peges på, er, at der her er et område, hvor der kan herske berettiget uenighed mellem traktatparterne. Denne uenighed kan kun finde sin løsning i forhandling mellem parterne, og det er beklageligt, at det ikke endnu har kunnet lade sig gøre i den konkrete sag. Men tredjelande kan ikke dømme i sagen. Tværtimod har visse af de kritiske eksperter netop peget på, at hvis man ønsker, at ABM-traktaten skal beholde nogen virkning, bør man ikke